

Erityisasiantuntija Eero Salojärvi

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

VNS 8/2024 vp: Kulttuuripoliittinen selonteko

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriötä antamaan lausunnon nykyisestä ja valmistelussa olevasta EU-sääntelystä koskien luovien alojen digitalisaatiota, tekoälyä ja tekijänoikeuksia sekä selonteon viennin näkökulmasta. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole erityistä kommentoitavaa selonteossa esitettävään kulttuuripoliittiseen tavoitelaan 2040-luvulla ja tavoitetta tukeviin toimenpiteisiin. Liikenne- ja viestintäministeriö kuitenkin lähtökohtaisesti kannattaa toimenpiteitä, joilla edistetään yhteistyöpohjaista ja pitkäjänteistä politiikkaa sekä edistetään eri alojen tietoperustaa politiikkatoimien ja lainvalmistelun tueksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö on aktiivisesti mukana toimeenpanemassa Suomen digikompassissa esitettyjä tavoitteita. Toimenpiteiden osalta päävastuu jakautuu kuitenkin useille ministeriöille. Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa siitä, että viestintäverkot ovat kattavat, toimintavarmat ja vastaavat yhteiskunnan kehittyviin tarpeisiin. Viestintäverkkojen kehittäminen vastaamaan tulevaisuuden tarpeita mediankäyttötapojen muuttuessa on digitaalisissa kanavissa tapahtuvien kulttuurisisältöjen saatavuuden ja kuluttamisen kannalta tärkeää.

Kulttuuripolitiikan ja luovien alojen näkökulmasta liikenne- ja viestintäministeriön rooli painottuu etenkin media-alaan, jota koskeva kansallinen lainsäädäntö pohjautuu pääosin EU-sääntelyyn. EU:n audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin (AVMS-direktiivi) tavoitteena on ollut luoda av-mediapalvelujen yhtenäismarkkinat ja taata markkinoiden asianmukainen toiminta sekä edistää kulttuurien moninaisuutta. Direktiivi antaa jäsenmaille mahdollisuuden edistää kansallisten palveluiden näkyvyyttä mm. erilaisissa älylaitteissa ja asettaa sisältöihin kohdistuvia investointivaroja kansainvälisille av-palveluille. Lisäksi keväällä 2024 hyväksytyllä eurooppalaisella medianvapausasetuksella pyritään edistämään mediasisämarkkinoiden toimintaa sekä median vapautta ja toimituksellista itsenäisyyttä. Medianvapausasetukseen sisältyvillä yksittäisillä säännöillä pyritään myös tasapainoittamaan kansainvälisten yhtiöiden ja alueellisten mediapalveluiden kilpailua.

Liikenne- ja viestintäministeriö on myös vastannut digitalisaation kehityksen kannalta keskeisen digipalvelusäädöksen kansallisesta valmistelusta. Säädös koskee verkon välityspalveluita, kuten verkkoalustoja ja sen tavoitteena on luoda turvallisempi verkkoympäristö digipalvelujen käyttäjille ja yrityksille sekä suojella perusoikeuksia digitaalisessa ympäristössä. Se sisältää verkkoalustoille sääntöjä ja velvoitteita koskien mm. suosittelujärjestelmiä ja mainonnan kohdentamista. Lisäksi erittäin suurille verkkoalustoille on erityisiä velvoitteita koskien mm. säännöllistä järjestelmäriskiarviointia.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa myös Yleisradio Oy:tä koskevasta lainsäädännöstä, jota koskevista muutoksista on vakiintuneesti päätetty Suomessa parlamentaarisesti. Syksyllä 2024 julkaistussa Yleisradion rahoitusta ja tehtäviä tarkastelleen parlamentaarisen työryhmän mietinnössä on tunnistettu Ylen merkittävä rooli suomalaiselle luovalle alalle. Mietinnössä on muun muassa

esitetty, että Ylen tulisi edelleen lisätä kotimaisten tuotantojen ostoja riippumattomilta tuottajilta, sekä tuotantopalveluiden ja kotimaisten muiden esitys- ja käyttökorvausten hankintoja vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi television ja radion jakeluun liittyvien tekijänoikeuskysymysten osalta liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota siihen, että alkuperäisen ja edelleen lähettämisen määritelmiä tulisi kansallisesti täsmentää tekijänoikeuslaissa oikeustilan selkeyttämiseksi.